

INDHOLD

1 Hvad er sprog? 11

Sprog er lyde 11 | Sprog er grammatik 12 | Sprog er ord 13 | Sprog er betydning 13 | Sprog er mening 14 | Hvad sprog ikke er 15 | Sprog er et mirakel 17 | Hvordan beskriver man et mirakel? 18

2 Det begynder som lyd 21

Lyden kommer først 22 | Taleorganerne 22 | Medlyde 25 | Selvlyde 28 | Hvilke lydforskelle er vigtige? 30 | Lyde i sammenhæng 32 | Lyd er luft 34 | Vores fintmærkende øre 36 | Tone og tryk 37

3 ... men vi vil gerne have det på skrift 41

De tidligste skrifttegn 43 | Semitiske skriftsystemer 50 | Alfabetet 52 | At riste runer 55 | Lydskrift 57 | Skriftens kulturelle betydning 58 | Retskrivning 60

4 Ordene, vi og verden 63

Indholdsord og 'småord' 66 | Hvor mange ord har vi? 68 | Hvor kommer ordene fra? 69 | S sammensætninger og afledninger 71 | Og så kan vi låne 73 | Fremmede fugle, frø af ugræs? 77 | Ordudvikling og betydningsglidning 80 | Sproglig kreativitet 82 | Ordenes former 85 | Hvad er et ord? 87

5 Fra ord til udsagn: noget om grammatik 89

Er grammatik ikke noget man især har på tysk? 90 | Udsagnets dramatik 92 | Kasus 96 | Handlingens deltagere 97 | Udramatiske beskrivelser 101 | Tilstande 102 | Omsagnsled til genstandsled 103 | Det sagte afhænger af hvor

og hvornår det siges 106 | Tør vi selv tro på det vi siger? 111 |
 At tale er at gøre noget ved andre 113 | Hvorfor man ikke
 anbringer ordene i alfabetisk rækkefølge 115

6 Navne og benævnelser 119

Hvad betyder et navn? 119 | Navne og navneord 120 |
 Benævnelser med flere ord 121 | Og så må vi have tal på 122 |
 Benævnelse i tekster: bestemthed og bekendthed 123 |
 De praktiske stedord: de personlige og de forbindende 127 |
 De selvstændige stedord: de spørgende og de ubestemte 132

7 Tekst og sammenhæng 137

Sideordning 139 | Ledsætninger 141 | Biordsagtige ledsæt-
 ninger 142 | Navneagtige ledsætninger 144 | Når udsagn
 bliver til historier 147 | Vi kan andet end at fortælle historier
 149 | Sammenpakkede udsagn 152 | Tekstens makrostruktur
 155 | Hvordan får vi begyndt? 157 | Tekstens krop og sjæl 158
 | Snip, snap, snude 161

8 Samtalens grammatik 165

Ytringskæden 166 | Foranledning og respons 168 |
 Samtalens afsnit 169 | Relevans 171 | Talehandlinger 172 |
 Spørgsmål 173 | Samtaletyper 176 | Den almindelige sam-
 tale: roderi? 177 | Eller nøje koordineret samarbejde? 179 |
 Tom snak? 180 | Tekst og tale 182 | Sammentrækninger og
 udeladelser 183 | Ytringspartikler 185

9 Betydning og mening 187

Mening og reference 189 | Ordenes netværk 190 |
 Modsætninger mødes 191 | Meningen med at nægte 192 |
 Betydningsfællesskab 194 | Sambetydning: synonymer 195 |
 Flertydighed 197 | Betydning i sammenhæng 199 |
 Betydning i sætninger 201 | Talehandlinger 204 |
 Mening mellem linjerne 207 | Og mellem sidebenene 209 |
 Ironi 210 | Selvfølgeligheder 210 | Selvmodsigelser 212 |
 Sprogbrugens mirakel 213

- 10 Historien bagved** 217
 Sprogets oprindelse 217 | Sprogenes mangfoldighed 221 |
 Det begyndte i antikken 225 | Og årene gik 228 |
 1800-tallet 230 | Den indoeuropæiske sprogfamilie 233 |
 Andre sprogfamilier 235
- 11 Fra sprogvidenskab til lingvistik** 237
 Almen Lingvistik 238 | Saussure 238 | Hjelmslev 241 |
 Diderichsens feltanalyse 244 | Den nye verden 245 |
 Chomsky 247 | Sprogforskningens dagsorden 254 |
 Universelle sproglige træk 256 | Sprogtypologi 258 |
 Sprogets funktion 261
- 12 Sprog og samfund** 265
 Fra dialekter til sociolekter 266 | Sprogkontakt 269 |
 Sprogkontakt og sprogvidenskab 270 | Pidgin- og kreol-
 sprog 271 | Anvendt lingvistik 272 | Fremmedsprogs-
 undervisning 273 | Modersmålet 275 | Tekster og sproglig
 vejledning 276 | Sprogplanlægning 278 | Og så er der
 computeren 279
- Epilog: holdninger og sprogmagi** 283
 Det emotionelle sprog 284 | Det veltilrettelagte sprog 285 |
 Det litterære sprog 287 | Det korrekte sprog 290
- Yderligere læsning** 293
- Register** 295